

Egy vezérigazgató bukása

„Az MSZMP Heves Megyei Bizottsága tegnapi ülésén kizárta a pártból, s ezzel együtt a testületből, dr. Győry Sándort, a Munka Vörös Zászló Erdemrendjével kitüntetett, többszörös Kiváló Vállalat címet viselő Mátraaljai Szénbányák Vállalat állami díjas vezérigazgatóját.

A március 31-én elrendelt pártfegyelmi-vizsgálat egybeesett megállapította, hogy családi háza építéséhez a Bányai Dolgozók Szakszervezete és az Ipari Minisztérium 1986. áprilisában kiadott — vezetőkre vonatkozó — ajánlását és minden szociális szempontot figyelmen kívül hagyva 1987. júniusában 220 ezer forintot vissza nem térítendő állami támogatást, 50 ezer forintot vállalati kamatmentes kölcsönt, ezzel együtt felesége további 120 ezer forintot vállalati kamatmentes kölcsönt kapott.

A fegyelmi bizottság határozati javaslata szerint erkölcsileg elmarasztalható abban is, hogy 57 éves korában 15. felesége pedig a nyugdíjkorhatár betöltését követően 10 év további munkavállalásra kötelezte magát, hogy a szerződés betűjének megfelelően a megállapodás.

Dr. Győry Sándor rovására írták a vizsgálatot végzők azt is, hogy jelenlegi otthonát, a Gagarin Hőerőmű Vállalat kezelésében levő bérlakást nem az eredeti tulajdonos, hanem a saját vállalata javára adta vissza, s az így jogalap nélkül fizetett ki Győry Sándornak 317 ezer forint díjtérítést.

Szerepelt a fegyelmi bizottság előterjesztésében a vezérigazgató fiának, ifjabb Győry Sándornak budapesti lakásszerzése is. Miután a szénbányák vállalat a Pénzügyminisztériummal 1984. júniusában budapesti társasházépítésre kötött szerződés jóvoltából bérlőkielölési joghoz jutott, 1986. június 30-án a vállalat vezetése a felajánlott lakás vevőjéül ifj. Győry Sándort jelölte ki. A lakás megszerzése érdekében ifj. Győry Sándor, a Mátraaljai Szénbányák Vállalat létesítmenyi mérnöke 220 ezer forintot vissza nem térítendő állami támogatásban, 50 ezer forintot vállalati kamatmentes kölcsönben és fedezetlenség címen további 120 ezer forintot vállalati kamatmentes kölcsönben részesült.

A pártfegyelmi vizsgálat megállapította, hogy a 131 négyzetméter hasznos alapterületű budai luxuslakás vásárlásának támogatása ellenkezik a vállalat érdekeivel, és teljes mértékben szemben áll az állam által finanszírozott bányászlakás-építési akció céljaival, ellentétben a társadalom érdekeivel.

Az MSZMP Heves Megyei Bizottsága a történet miatt dr. Győry Sándort vezetői hatalommal való visszaélés, jogtalan anyagi előnyök megszerzése miatt elmarasztalta. A késő estig tartó vitát követően — 52-ből 32 egyetértő, 5 tartózkodó, s 14 enyhébb büntetést javasló szavazattal — elfogadták a fegyelmi bizottság kizárás javaslatát.

(Eddig tartana az 1988. április 24-én meg nem jelent tudósítás. Miért a feltételes mód? Azért, mert akkor a megyei pártbizottság az ügy elhalasztásáról határozott.)

Október 14-én viszont az ügy lényegét az egri Népújság már az előző napi pártbizottsági ülésről tudósítva ismerteti — mert akkor a testület a tájékoztatásról határozott.

Az elbírálás más kérdése

Holdbéli táj a hajdan viruló évszázados mátraaljai szőlők helyén: ez itt a Thorez Bányauzem. A sokemeletnyi mélységben agyaggal-sárral küszködő teherautók pergő futómokot cipelnek fölfelé araszolgatva a többszintes gödör szélére.

Fácán és Körösi (többet nem árulnak el nevükből) az árokásó gép mellett röviden summázzák a véleményüket:

— Jól kitoitak a vezérigazgatóval! Kizárták a pártból, hogy ne fizessen tagdíjat...

— És ez még semmi! Elküldték nyugdíjba harmincezer forinttal. Ez magának büntetés? Annyit én is elmennek. Ilyen összegeket mondanak itt. De hát ki tudja valójában, mi is történt?

A nagydarab kotrómester — nevé ő sem árulja el — most szalag-gépkész, mert hetek óta áll alkatrészhány miatt a többmillióes marcológépe.

— Állítólag a Rózsadombon építkeznek. És sikkasztott. Hogy mennyit, azt így konkrétan nem tudom, de ha azt a pénzt ideadták volna a Poclain markolóhoz szimmeringre, akkor több hasznot hajtok a bányának.

Gubis Tibor üzemfenntartási vezető — ő hagyja, hogy leírjam a nevé — ingerülten közbevá:

— Annyit mindnyájan tudhatunk, amit az újságban olvastunk. Győry

Sándor szerintem felelős a budapesti pénzügyminisztériumi lakásépítésben való részvételért, meg azért, hogy azon tízmillió vesztesége lett a vállalatnak. És amiatt is hibáztatható, hogy gazdasági bírság kiszabását helyezték kilátásba a cég ellen. Szó sincs sikkasztásról. Amatt pedig, hogy állami támogatást és kölcsönt vett föl, nem ítéltük el. Az nálunk jár, még a vezérigazgatóknak is! Én is fölvettem százezret. Nekem annyi volt a felső határ.

— Én is fölvettem — szól közbe Zaja Zoltán, aki szintén üzemfenntartási vezető, mégpedig 150 ezer forintot állami támogatást és 50 ezer kamatmentes kölcsönt. Győry is felvehette...

— Hány évi munkavállalást írtak alá?

— Tizenötöt — vágják rá mindketten.

— Győry Sándor viszont úgy vállalt tizenötöt, hogy a fele sem volt hátra a nyugdíjig — vetem közbe.

— Ha nálunk valaki nyugdíj előtt kéri, akkor is megilleti. Az elbírálás már más kérdés. Mindenesetre, itt még előttünk nem bizonyítottak semmit, pedig úgy tudom, fél éve nem igazgató Győry Sándor. Jobb, ha a szóbeszédre nem adunk semmit. Úgy látszik, nemcsak mélyen vagyunk, de messze is...

Kinek mennyi jár?

Ha a korrekt tájékoztatás híján érthetően sokan sokfélét mondtak is „odalent”, az mégis figyelmet érdemel, hogy a lakáshoz jutás kérdésében meglehetősen egységes a dolgozói „kórus”. A bányászati egyik munkaerő-csábító tényezője — közösségformálója? — az egzisztenciális biztonságot segítő otthonteremtő kedvezmények rendszere. Nálunk ritka az évekig albérlésben élő bányász! Szüksős közpénztárcánkból ma is kivesszük azt a summát, amelyet a föld mélyét vállalóknak adunk — nehogy más munka után nézzenek.

Az így kapott állami támogatást a bányavállalatok saját belső demokratikus fórumaik közreműködésével „szelgetik”. Hogy kinek mennyi jár, azt is szabályozzák. Mindaddig sehol senki nem ütött a másik kezére — legalábbis akkorát nem csattant, hogy országra szóló ügy kerekedjék belőle. A dolgok mai állása szerint Győry Sándor sokat markolt. Nézzük, mihez képest.

— Kérhet-e állami bányászlakástámogatást egy vezérigazgató? — kérdezem Oláh Istvánt, a Mátraaljai Szénbányák Vállalat szociálpolitikai osztályvezetőjét, a támogatásról annak idején döntő bizottság elnökét.

— Kérhet, ezt nem zárja ki az ide vonatkozó rendelet. A vállalati kollektív szerződés szerint megilleti őt is a támogatás. Más kérdés, vajon épp neki van-e szüksége rá, hogy a lehetséges maximumot kapja?

— Önök javasolták a maximális összeget. Ő kérte így?

— Nem. Én vitattam a maximumot, szóvá is tettem, de a szociális igazgatóhelyettes, Horgos Tamás felhívta a figyelmemet, hogy Győry Sándor megérdemli a maximumot. Így is döntöttünk. Akárcsak ifjabb Győry Sándor esetében.

— Nem értett egyet a saját döntésükkel?

— Nem egészen. Én itt, kérem, örülök, mert az ilyen vitákban alulmaradok. Hiába hivatkozom az Ipari Minisztérium, a Pénzügyminisztérium és a Bányai Dolgozók Szakszervezetének állásfoglalására, hogy a vezető funkciókban dolgozók csak az összkeret öt százalékaig részesülhetnek állami támogatásban, annál többen kaptak eddig. Rendszerint azzal vágnak vissza, hogy rosszul értelmezem a kollektív szerződés utasításait. Egyébként azok rosszak is! Úgy lehet szabálytalankodni, hogy szabályosnak tűnik föl.

Horgos Tamás szociális igazgató (a múlt évben még helyettes) másképp látja a történeteket:

— Oláh István nem tiltakozott és nem hivatkozott semmilyen kizáró

okra. Ezt az „ellenzéki” magatartást csak a fegyelmi vizsgálat óta hangsúlyozza. Ami az ügyet illeti, jóllehet, mára egyedül maradtam a véleményemmel, mi jóhiszeműen és szabályosan jártunk el, s csak apró szakmai-jogi kérdésekben tévedtünk.

— Úgy érte, hogy Győry Sándor nem hibáztatható?

— Lényegében úgy. Azt tette, amit mindenki más: élt a lehetőséggel.

— Hogyan történt ez a majdnem szabályos akció?

— Győry Sándor 1985. októberében bejelentette munkáltatójának, az Ipari Minisztériumnak, hogy családi házat szeretne építeni, amelyhez a szabályok adta keretek közt vállalati segítséget venne igénybe. Zipper Gyula miniszterhelyettes 1985. december 4-én levélbeli engedéllyel hozzájárult a vezérigazgató építkezéséhez, hangsúlyozva, hogy a kollektív szerződésnek megfelelően kell eljárnia. Egy zárókérdés pedig utalt rá, hogy Győry Sándor a kiemelt bányászlakás-juttatásra is igényt tarthat. Tessék nekem megmondani, hogy egy ilyen engedély birtokában tud-e mást tenni egy vállalati szakapparátus, mint megadni a szükséges támogatást?

— Ön ezt sugallta a lakástámogatást elbíráló bizottságnak is...

— Az előírások figyelembevételével, legjobb meggyőződésem szerint tettem így.

— Miközben tudta, hogy 1985-ben öt éve van a nyugdíjig az igénylőnek, aki viszont 15 évnek megfelelő összeget írt alá...

— A kollektív szerződésünk szerint nem minősül szerződészegésnek, ha a dolgozó munkaviszonya öregségi vagy rokkantsági nyugdíjazás miatt szűnik meg.

Módosított kollektív szerződés

— Vagyis akkor is megköthetik a szerződést, ha tudják, hogy eleve teljesíthetetlen?

— Akkor is. Tizenöt éve ilyen módon alkalmazzuk a jogszabályt. Az utóbbi két évben is csaknem húsz esetben ehhez hasonlóan jártunk el, s egyszer sem volt ez kizáró ok, így egyszer sem utasítottunk el dolgozói kérelmet.

— Nem értem, miért érdeke a cégnek egy nyugdíj felé közeledő dolgozó lakásépítést támogatni, amikor köztudott, hogy a lakáskezelvények a vállalatok káderutánpótlásának — azaz inkább a fiataloknak — a letelepedését kívánják segíteni.

— Pontosan ezért! A vállalati bérlakásban — ellentétben a szolgálati lakással — a dolgozó addig lakhat, ameddig akar. Nekünk csak jó, ha magánérővel épít, mert a néhány százéves lelépési díjért felszabadul egy újra kiutalható lakás. Ha viszont mi építünk, másfél milliót alul nem úsznánk meg. Így pedig lényegtelen, hogy gépkészülő vagy vezérigazgató költözik ki a lakásból. De hozzáteszem, a bányászlakás-támogatás minden dolgozónak adható, s nincs kikötve, hogy ha negyvenévi munkaviszonya alatt nem kért, akkor a negyvenegyedikben már nem is kérhet. Győry ennyi ideig dolgozott az MSZV-nél.

— De a felesége is kapott támogatást, pedig már nyugdíjas volt!

— Tévedés! Támogatást nem kapott, csak vállalati kamatmentes kölcsönt, mint a munkáltatónál dolgozó házastárs, ugyancsak a kollektív szerződésben foglaltak szerint. Az utóbbi két évben 311 dolgozó kapott lakásépítéshez támogatást, közülük 217-nek nyújtottunk 150–200 ezer forint közötti vissza nem térítendő támogatást, illetve 50 ezer forint kamatmentes kölcsönt. Hetvenen a bányászati irányításban dolgoznak — közülük egy Győry Sándor —, s harminchatan olyanok, akiknek a házastársuk is részesült 50-től 200 ezer forintig terjedő kölcsönben.

— Ifjabb Győry Sándor budapesti lakásépítéséhez is a vállalat adott támogatást és kölcsönt. Neki is járt?

— Járt.

— Ő már kapott a vállalattól egy egyszobás bérlakást Gyöngyösön.

— Azt visszaadta a szénbányáknak, s így őt is, mint mindenki mást, megillette a pénzbeli támogatás, a kamatmentes hitel a kollektív szerződés szerint...

— Amit még ugyanabban az évben módosítottak, amikor ő a kedvezményeket kérte!

— A módosítás 1987. áprilisában történt, ifjabb Győry viszont augusztusban adott be kérelmet! A változtatásnak semmi köze az ő támogatásához.

— Mire vonatkozott ez a módosítás?

— Arra, hogy az utóbbi időben drasztikusan megrágult lakásárakkal a bányászokban dolgozó 35 éves aluli fiatalok még a támogatásokkal együtt sem bírnak, ezért fedezetlenség címen — vagyis, hogy nem elég a pénzük — további 120 ezer forint vállalati kamatmentes kölcsönt kaphatnak. Ifjabb Győry abban az évben a tizenkettedik fiatal szakemberünk volt, aki jogosultsága alapján megkaphatta ezt a kölcsönt. Májig huszonötven részesült ebben a kölcsönkezelvényben.

Ötszörös, ami háromszoros

Most bánhatja csak Győry Sándor, hogy beköltözött a Gagarin Hőerőmű Vállalat vállalati bérházában levő lakásba. A két lakás bérlőkielölési jogát 12 éve megyei első titkári egyvetértéssel megcserélte a két vállalat.

Amikor családiház-építésre adta a fejét, a Mátraaljai Szénbányák Vállalatnak — amely a csereszerződés szerint öt bérlőnek kijelölte — bejelentette, hogy lemond a lakásról. A cég a saját gyakorlata szerint járt el, azaz a családi ház felépültéig engedélyezte a bentmaradást, s a használatbavételi díj ötszörösét utalta át az építkező nevére az OTP-nek. Az 1976-os szerződés egyébként nem tesz említést róla, végleges-e a bérlőkielölési jog cseréje, vagy csak Győryre vonatkozik.

Azt azonban a görcsös szabálykezesben elfeledték, hogy a használatbavételi díjat annak idején az eredeti tulajdonosnak, a hőerőműnek fizette a bérlő, akárcsak a lakbért majd másfél száz hónapon át. Mindez nem érdemelne sok figyelmet, ha a Gagarin Hőerőmű Vállalatnál is ugyanilyen lenne a lakásviszavétel rendszere. Csakhogy ott nem ötszörös, hanem háromszoros a díj, s ezt is csupán akkor adják, ha a lakó üresen átadta.

A Győry-ügyben született különböző iratok némely megállapításai egymással is, a tényekkel is, a magyarázatokkal is „felelnek” kisebb-nagyobb mértékben. A legfőbb ügyész szerint például a volt vezető lakástámogatásának sem voltak meg a feltételei, az Ipari Minisztérium fegyelmi vizsgálata ennek ellenkezőjét állapította meg. A főhatóság véleménye, hogy — mert jogszerűtlenség nem róható fel neki — fegyelmi vétség nem terheli. A megyei pártfegyelmi szerint terheli. Meg is kapta a büntetését. Egyben azonban valamennyi értékelés meggyezik: az a bizonyos ötszörös díj, ami valójában csak jogszerűen háromszoros, jogtalanul folyt be a családi OTP-számlára.

Az összeget, ami 317 ezer forintot tesz ki, az Ipari Minisztérium fegyelmi határozata alapján visszafizeti a szénbányák vállalatnak a Gagarin-lakás bérlője, Győry Sándor.

Feszültség és bizalmatlanság

Kiss Sándor, a Heves Megyei Pártbizottsága titkára az októberi ülésen adott beszámolójában elégedetlenségének adott hangot a minisztérium fegyelmi következtetése és az eljárásnak a volt vezérigazgató rokkantságnyugdíjba vonulását követő megszüntetése miatt. Asztalos Miklós megyei gazdaságpolitikai titkári a miniszternek írt levelében mindezeket kívül kétségeit fejezi ki a volt vezérigazgató gyors nyugdíjazása iránt, s megkérdőjelezi: vajon elegendő intézkedés-e, hogy visszafizettetik a lelépési díjat. A minisztérium újabb állásfoglalását igényelve, utal az MSZV budapesti, Lóránt úti lakáskivitelezésére is, amely veszteséget okozott a vállalatnak. Úgy tűnik, hogy a Győry-ügy hullámverései nem ültek el.

Dr. Goda Miklós, a nemrégiben kinevezett vezérigazgató viszont a helyben észlelhető nyugalmról és elégedettségről számol be:

— A megyei pártvizsgálatban is bírálat érte a volt vezérigazgató elmentmondást nem tűrő vezetési stílusát, amely itt eléggé feszült viszonyt idézett elő. A rapszodikus, néha hűvös magatartás, a bizalmatlanság fékezte a jó csapatmunkát, pedig az a motorja a jó vezetésnek. — Mi változott az elődje távozása óta?

— Nyugodtabb a légkör és eredményesebb az együttműködés a társvállalatokkal, például a hőerőművel. Mert a személyi konfliktusok már nem terhelnek bennünket, meg tudunk állapodni olyan szállítási kérdésekben, amelyekben ez régebbi esedékes volt. Javult a kapcsolatunk a városi pártbizottsággal is.

— Eddig rossz volt?

— A városi első titkári és a vállalati párttitkári, illetve a vezérigazgató elmentése dominált. Most már jó munkakapcsolatnak nevezhetjük a viszonyunkat.

Dr. Urbán Gábor gazdasági vezérigazgató-helyettes a váltás után érzett felszabadultságról beszél.

— Féltek Győry Sándortól?

— Így nem egészen pontos, inkább bántott a bizalmatlansága. Nem „le-söpörte” a javaslataimat az asztalról, csak nem valósította meg.

— Önök szerint miért hibáztatható a volt vezérigazgató?

— Étikailag hibázott. Ha ezek részben védhetők is, a társadalmi közvélemény nehezebben tűri az erkölcsileg kifogásolható cselekedeteket. Állítom, hogy az évi félmilliósi jövedelme mellett nem lett volna szüksége pénzbeli támogatásra — mondja Goda Miklós.

— Lényegében ugyanolyan támogatást kapott a volt vezérigazgató, mint egy évi 80–100 ezer forintot kereső dolgozó. Ezt a rossz kollektív szerződés is segítette, ezért foglalkoznak annak módosításával — állítja dr. Urbán Gábor.

Karsai Sándor, a vállalati szakszervezeti bizottság új titkára megerősíti az elmondottakat, s hozzáté-
szi:

— Az igénylők szociális helyzetének elbírálásakor jobban figyelembe kell venni az egy keresőre jutó jövedelmet, ám a támogatást meg kell hagyni. A vezérigazgató most is részesülhet belőle.

— Akkor is, ha mondjuk 56 éves?

— Akkor is. Ha eddig még nem kapott. Amit azonban az eset óta módosítottunk, könnyít a dolgon: húsz szolgálati év fölött annyi időre kötjük a szerződést, amennyi a dolgozó nyugdíjazásáig szükséges.

Aprólkos leleplezés

Győry Sándor elgondolkodva néz maga elé, a kitergetett iratokra, fegyelmi határozatokra.

— Hiába igyekeztem szabályszerű keretek között rendezni az ügyemet, ma már etikai megfontolásból biztos, hogy nem így tenném. Így, hogy emiatt kikezdehetővé váltam...

A Mátraaljai Szénbányák Vállalat volt vezérigazgatója ellen kezdeményezett vizsgálatokat két, nyolcpon-
tos tagolásban konkrét kérdéseket föltevő, fénymásolattal sokszorosított munkaügyi és jogi jártasságot bizon-
nyító névtelen levél indította el.

Egy korábbi jegyzőkönyv pedig arról tanúskodik, hogy legalább másfél éves kintartó munka áll az aprólkos leleplezés mögött. Előzőleg, 1986. május 9-én egy 18 pontos névtelen feljelentés nem kevésbé kimunkált állításait cáfolta pontról pontra egy — Győry Sándor ellen indított — vizsgálat, amely a feleség NDK-beli útjától a fiú nyelvpótlékán át a szőlőtelepítésig, a reprezentációs költségek elszámoltatásáig, vajon hol vé-
tett a szocialista normák ellen. Az
akkori pártbizottsági ülésen — bár az
mindenben elégteltelt szolgáltatott
számára — a vezérigazgató keserűen
kijelentette. „Életem vágya volt, hogy
épesíthessek egy saját tervezésű házat,
de a család úgy határozott, hogy at-
tól a támogatástól, amit igénybe ve-
hettünk volna, elállunk. Ilyen körü-
lmények után nem merem vállalni...”

Ezt később elfelejtette.

Csak Anonymus nem. Másodszo-
ra nem hibázott.

*

Újsághír: A Központi Ellenőrző Bizottság november 14-i ülésén megerősítette Győry Sándor kizárását a pártból. A KEB felkéri továbbá az ipari minisztert, hogy vizsgálja meg a minisztérium részéről kit terhel a felelősség a történetekért, s a megtett intézkedéséről tájékoztassa a testületet. A KEB felkéri a Bányai Dolgozók Szakszervezetének főtitkárt, hogy tisztázza az ügyben a szakszervezeti tisztviselők szerepét, és vizsgálják meg, hogy a bányászlakás-építési akció gyakorlata megfelel-e azoknak az elveknek és céloknak, amelyekért a párt, a szakszervezet és a kormány ezt az akciót megindította. A KEB felkéri az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság főigazgatóját, hogy vizsgálja felül a Győry Sándor nyugdíjazásával kapcsolatos intézkedéseket, és erről tájékoztassa a KEB-et.

Igriczi Zsigmond

